

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ

ÍRÁSBELI VIZSGA

2005. október 25., 14:00

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. rész** megoldására felhasználható időkeret **20 perc**, ebben a részben a **középiskolai atlasz**, illetve egyéb segédeszköz **nem használható**. Az idő letelte után a **megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre. Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészt pontot nem kaphat.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz nem használható!

1. Válaszoljon a kérdésekre!

Mely tenger partján fekszenek az alábbi országok? Írja az országok sorszámát a megfelelő tenger neve melletti vonalra! *Egyes országok több tengerhez is kapcsolhatók!*

1. Lengyelország
2. Törökország
3. Görögország
4. Hollandia
5. Németország
6. Bulgária

Földközi-tenger:

Balti-tenger:

Fekete-tenger:

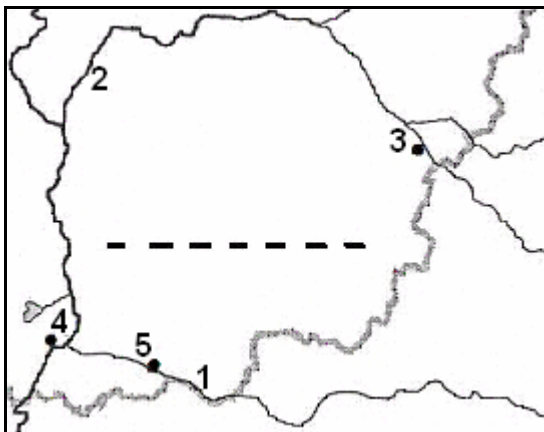
Északi-tenger:

8 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Oldja meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a) Nevezze meg, hogy mely földrajzi helyeket jelölik a térképvázlatba írt számok!

1. (folyó)

2. (folyó)

3. (város)

4. (város)

5. (város)

5 pont	
--------	--

b) Melyik tájunkat ábrázolja a térképvázlat? Írja a nevét az ábrán lévő vonalra!

1 pont	
--------	--

c) Mely híres fűszernövény, illetve zöldségféle termesztése kapcsolódik a 4-es és az 5-ös számmal jelölt városok térségéhez?

A 4-es számmal jelöltehez:

Az 5-ös számmal jelöltehez:

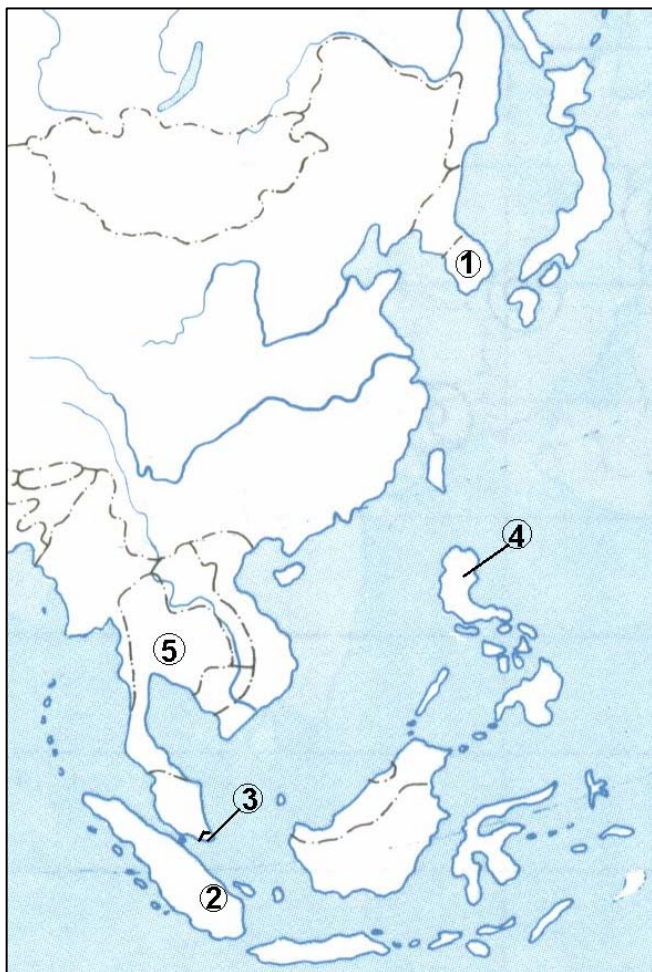
2 pont	
--------	--

8 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Oldja meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a) Nevezze meg a számokkal jelölt országokat és városállamot!

1.
2.
3.
4.
5.

5 pont	
--------	--

b) Írja azt a két sorszámot a pontozott vonalra, amely az iparosodás első hullámához (csoportjához) tartozó államot jelöl!

.....

2 pont	
--------	--

c) Nevezze meg azt a fejlett gazdaságú országot, amelynek meghatározó szerepe volt a térség országainak gyors gazdasági fejlődésében!

.....

Jelölje X-szel az ország területét a térképvázlatban!

2 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

Az első feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:	
---	--

25 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
1.	8	
2.	8	
3.	9	
ÖSSZESEN	25	

javító tanár

I. Topográfiai ismeretek,
képességek feladatsor

elért pontszám	programba beírt pontszám

javító tanár

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2005. október 25., 14:00

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. rész** megoldására felhasználható időkeret **100 perc**. Ebben a részben a megoldáshoz használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben indokolt, **használja a zsebszámológépet**, de a feladatlapban **tüntesse fel a megoldás menetét is**. Ha szükséges használhat körzőt és vonalzót is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre. Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésze pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon. Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

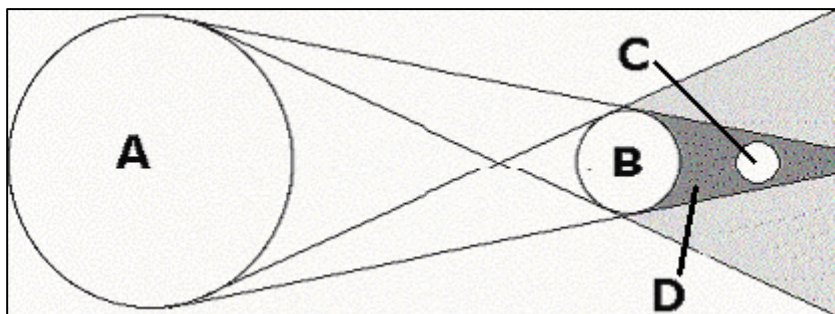
Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz használható!

1. Tanulmányozza az ábrát, majd válaszoljon a kérdésekre!

- a) Mely csillagászati jelenséget mutatja az ábra?

.....

1 pont

- b) Mit jelölnek az ábra betűi? Írja a megfelelő betű utáni vonalra!

A:

B:

C:

D:

4 pont

5 pont

2. A következő feladatok megoldásához használja az atlasz megfelelő lapjait!

- a) Egy település földrajzi koordinátái é.sz. 23,5°; k.h. 90°. Nevezze meg a települést!

.....

1 pont

- b) Az itt élő amatőr rádiós helyi idő szerint pontosan 18 órakor üzenetet küld a „Viktória” nevű vitorlášhajó legénységének.

Hány óra van ekkor helyi idő szerint a vitorlásán, ha tartózkodási helye a d.sz.10°; ny.h. 90°?

Írja le a számítás menetét!

A helyi idő a vitorlásán:

2 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c)

Melyik óceánon hajózik éppen a „Viktória”?

Melyik szigetcsoportot fogják érinteni, ha a hajó a hosszúsági kör mentén észak felé tart?

.....

Melyik nevezetes szélességi kör mentén található a szigetcsoport?

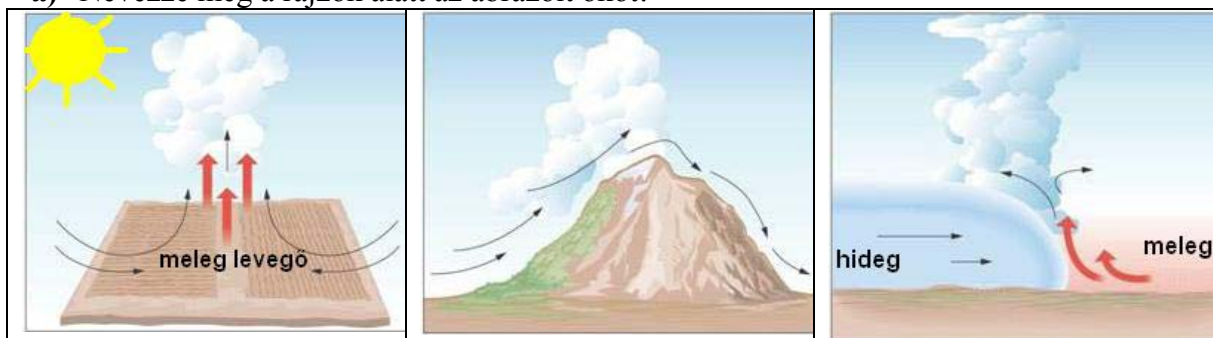
.....

3 pont

6 pont

3. A rajzok a légtömegek felemelkedésének okait ábrázolják.

a) Nevezze meg a rajzok alatt az ábrázolt okot!

1.

2.

3.

3 pont

b) Hogyan és milyen mértékben változik a levegő hőmérséklete a felemelkedés során a kicsapódás megkezdődéséig?

Hogyan:

Mértéke:

2 pont

c) Hogyan nevezzük azt a pontot, ahol a kicsapódás elkezdődik?

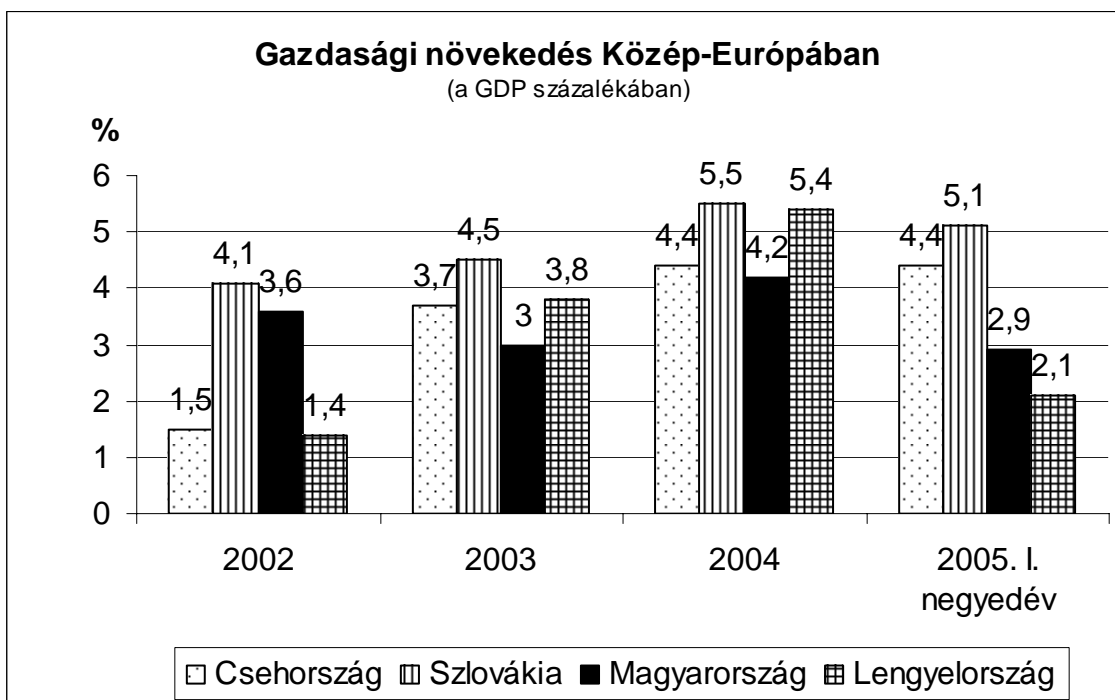
.....

1 pont

6 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Tanulmányozza a grafikon adatait, majd oldja meg a feladatokat!

a) Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a grafikon adataira vonatkozó megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz és, **H** betűt a hamis megállapítások sorszama elé!

- 1. 2005. év I. negyedévének adatai azt mutatják, hogy a cseh és a szlovák gazdaság többet tudott megőrizni a 2004. év lendületes fejlődéséből, mint a magyar és a lengyel.
- 2. 2002. és 2005. év I. negyedéve között eltelt 3 évben a legmagasabb fejlődési ütemet minden esetben Szlovákia érte el.
- 3. A magyar gazdaság mindvégig nagyobb mértékben fejlődött, mint a lengyel.
- 4. A lengyel gazdaságot jellemezte a legnagyobb teljesítményingadozás.
- 5. A grafikonon bemutatott országok átlagos fejlődési üteme 2005 I. negyedévében kb. 3,6 % volt.

5 pont

b) Nevezze meg azt az integrációs szervezetet, amelynek ma mind a négy ország tagja!

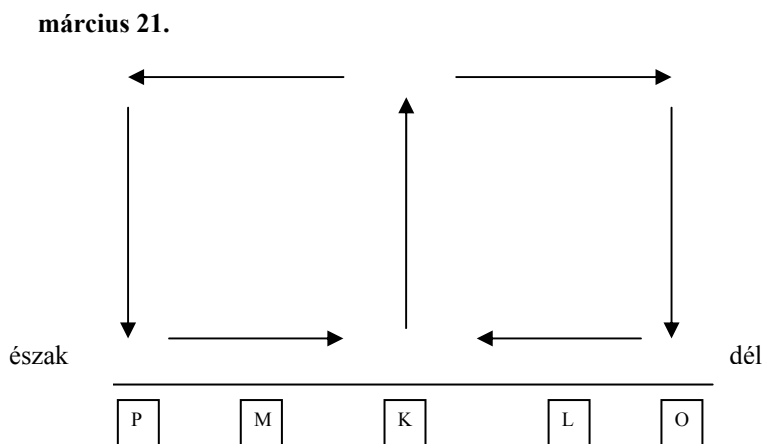
.....

1 pont

6 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Az alábbi ábra a forró övezetben uralkodó passzát szélrendszer kialakulását mutatja be. Oldja meg a feladatokat, amelyeknek kérdései az ábrán nagybetűkkel jelölt övekre vonatkoznak! Írja a helyes válasz betűjelét a négyzetbe!

1. Melyik nevezetes szélességi kör húzódik az O betűvel jelölt övben?

- A) 0°
 B) é.sz. $23,5^\circ$
 C) d.sz. $23,5^\circ$
 D) é.sz. 30°
 E) d.sz. $66,5^\circ$

2. Milyen irányú szelek uralkodnak az L-lel jelölt övben?

- A) Északi
 B) Északkeleti
 C) Déli
 D) Délkeleti
 E) Nyugati

3. Melyik övet jelöli az M betű?

- A) Átmeneti övet
 B) Egyenlítői övet
 C) Meleg-mérsékelt övet
 D) Térítői övet
 E) Valódi mérséklet övet

4. Melyik övben hull a legtöbb csapadék?

- A) A K-val jelölt övben
 B) Az L-lel jelölt övben
 C) Az M-mel jelölt övben
 D) Az O-val jelölt övben
 E) A P-val jelölt övben

5. Melyik betű jelöli az északi mérsékelt övezettel határos övet?

- A) K
 B) L
 C) M
 D) O
 E) P

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

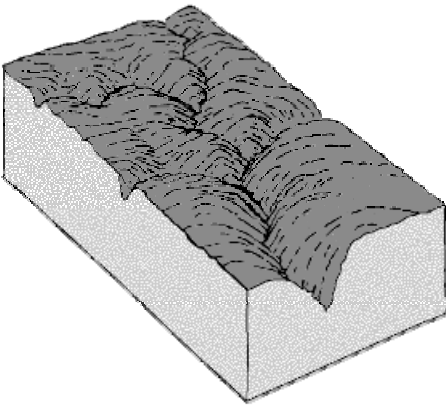
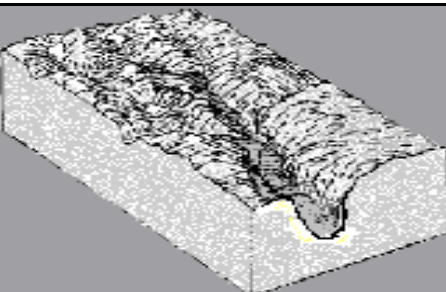

6. Mi jellemző a K-val jelölt övre?

- A) Két évszak váltakozik.
 B) Jellemző felszínformáló folyamata az aprózódás.
 C) Árutermelő gazdálkodásának legjellemzőbb terménye a datolya.
 D) Jellemző talajtípusai a vörösföldek (laterit talajok).
 E) Természetes növénytakarója a szavanna.

☐

6 pont

6. Az ábrákon és a képeken egy-egy felszínforma (morfológiai jelenség) látható. Nevezze meg a formákat, és a kialakításukban döntő szerepet játszó külső erőt!

Felszínforma	Megnevezése	Kialakító erő
	1.
	2.
	3.
	4.

8 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Tanulmányozza a táblázat adatait, majd számítsa ki a hiányzó jellemzőket! Ne feledkezzen meg a mértékegységről, mert a megoldás csak azzal együtt fogadható el!

Egy észak-európai országot az alábbi adatok jellemeztek 2004-ben:

Az ország népessége (ezer fő)	8 830
Az ország népsűrűsége (fő/km ²)	20
Az élveszületések száma (fő)	90 949
A természetes szaporodás (fő)	-1766

- a) Mekkora az ország területe?

A számítást itt végezze!

Az ország területe:.....

2 pont

- b) Mennyi volt a halálozások száma 2004-ben?

A számítást itt végezze!

A halálozások száma:

2 pont

- c) Mekkora volt az 1000 lakosra jutó élveszületések száma?

A számítást itt végezze!

Az élveszületések száma:

2 pont

- d) Ilyen népesedési adatok ismeretében, hogyan alakul az ország népsűrűsége? Húzza alá a megfelelőt! Több válasz bejelölése hibás megoldásnak minősül!

nő

csökken

nem változik

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

e) Mi jellemző leginkább az ország népességére? Húzza alá a megfelelő megállapítást! *Több válasz bejelölése hibás megoldásnak minősül!*

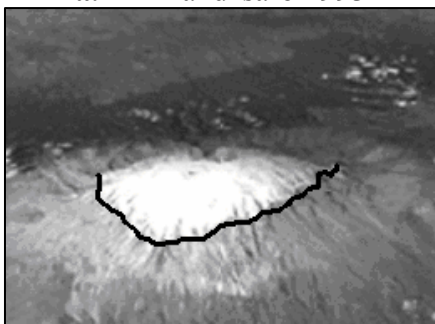
1. Sűrűn lakott ország, gyorsan növekvő népességgel.
2. Sűrűn lakott ország, mérsékeltén fogyó népességgel.
3. Ritkán lakott ország, gyorsan növekvő népességgel.
4. Ritkán lakott ország, mérsékeltén fogyó népességgel.
5. Ritkán lakott ország, mérsékeltén növekvő népességgel.

1 pont

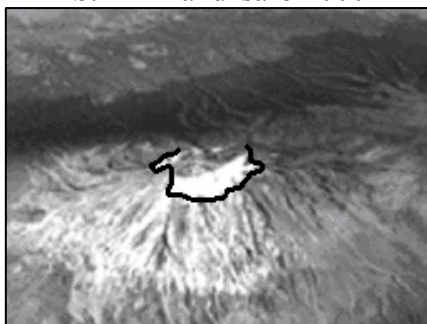
8 pont

8. A fényképek az afrikai Kilimandzsárót ábrázolják. Figyelje meg a képeket, majd válaszoljon a kérdésekre!

a. Kilimandzsáró 1993

b. Kilimandzsáró 2000

c.

a) Milyen változás figyelhető meg az a. és b. képek között?

.....

1 pont

b) Melyik, az egész Földön érvényesülő folyamat okozta a jelenséget? Erre a folyamatra utal a c. képen látható karikatúra is.

.....

Nevezzen meg két gázt, amelyek felelősek a jelenség kialakulásában!

.....

3 pont

c) Nevezze meg azt a környezetkárosító hatást, amely felelős a vízkészlet és a talaj savasodásáért (elsavanyodásáért)!

.....

Nevezzen meg egy olyan légszennyező gázt, amely felelős a folyamat kialakulásáért!

.....

2 pont

6 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Tanulmányozza a táblázatot, majd válaszoljon a kérdésekre!

	(ezer db)			
Területi egység	Szarvasmarha	Sertés	Juh	Baromfi
Közép-Magyarország	57	177	124	2 330
Közép-Dunántúl	97	470	128	6 159
Nyugat-Dunántúl	111	393	23	3 846
Dél-Dunántúl	89	728	117	3 504
Észak-Magyarország	62	199	101	2 849
Észak-Alföld	168	948	526	6 801
Dél-Alföld	139	1 144	377	7 325
ÖSSZESEN (2004)	723	4 059	1 397	32 814
2002	770	5 082	1 103	40 909
1990	1 571	8 000	1 865	31 121
1980	1 918	8 330	3 090	42 764

- a) Melyik régió tekinthető a fenti adatsor alapján a legfontosabb sertéstenyésztő körzetünknek?

.....

1 pont

Húzza alá azt a két tényezőt, amelyeknek köszönhetően ez a régió a legjelentősebb sertéstenyésztő térségünk! *Kettőnél több válasz bejelölése pontlevonással jár!*

sok napsütés; szakképzett munkaerő; kukoricatermesztő területek közelsége,
jó minőségű legelők; a húsfeldolgozás hagyományai

2 pont

- b) Melyik állat állománya csökkent a legnagyobb arányban 1980 és 2004 között?

.....

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- c) Döntse el a táblázat adatai alapján, hogy igazak vagy hamisak az alábbi megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz és **H** betűt a hamis megállapítás sorszáma elé!

- 1. Napjainkban az Észak-Alföld régió már jelentősebb szerepet játszik a szarvasmarhatartásban, mint a nagy hagyományokkal rendelkező Nyugat-Dunántúl.
- 2. A nagy fővárosi fogyasztópiac miatt Közép-Magyarország a legjelentősebb baromfitenyésztő régiónk.
- 3. A régiók között a sertésállomány számában van a legnagyobb arányú különbség.
- 4. 1980-hoz viszonyítva a baromfitenyésztés jelentősége csökkent a legkevésbé.
- 5. Az Alföld gyengébb minőségű, szárazabb legelőit főként a juhtartás hasznosítja.
- 6. 1980 és 2004 között az állatállomány átmeneti növekedését csak a juhtenyésztésben figyelhetjük meg.

6 pont	
--------	--

10 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Olvassa el az alábbi szövegrészletet, majd oldja meg a feladatokat!

„A tatai Fényes-források Tata és térségének legbővizűbb karsztforrásai voltak. A 22 °C -os források egy felszín alatti törésrendszer mentén fakadtak 118-119 méterrel a Balti-tenger szintje felett.... Az öt forrás (Katonai-, Körtefás-, Védett források, valamint a Feneketlen-tó forrása) zavartalan körülmények között 45-80 ezer literes vízhozammal rendelkezett percenként. A szénbányák II. világháború utáni erőteljes karsztvíz kiemelési hatására a források 1973-ra elapadtak.

A tatai Fényes-források vízhozama

Évek	Becsült eredeti	1950	1960	1970
Vízhozam(l/min)	45000	25200	19680	1740

...1990 után a bányák bezárásával a vízkiemelés a töredékére esett vissza. Az egységes karsztvízrendszer szintje éppen ezért újra emelkedésnek indult. Ennek hatására 2001-ben újra megszólaltak a Fényes-források.”

(Tata természeti értékeiről madarász szemmel; Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Komárom-Esztergom megyei Csoport kiadványa)

- a) Nevezze meg azt a közeli bányászvárost, amelynek szerepe volt a források elapadásában!

.....

1 pont

- b) Miért volt szükség a barnaköszénbányákban a karsztvíz kiszivattyúzására?

.....

1 pont

- c) Mikor keletkezett ez a kőszén? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. az óidőben
2. a harmadidőszakban
3. a negyedidőszakban
4. a középidőben

1 pont

- d) Mely szerkezeti mozgás játszott szerepet a források kialakulásában?

.....

1 pont

- e) Milyen káros, nem kívánatos következményei voltak a karsztvízszint csökkenésének? Nevezzen meg kettőt!

—

.....

—

.....

2 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

f) Készítsen oszlopdiagramot a források vízhozamának alakulásáról!

3 pont

9 pont

11. Írja a megfelelő fogalmat vagy jellemzőt a meghatározások után!

- Az azonos tengerszint feletti magasságban lévő pontokat összekötő görbe vonal a térképen.
.....
- A földkéreg és a földköpeny felső, szilárd része alkotja.
.....
- Többnyire világos színű üledékes kőzet, amely szerves és vegyi eredetű egyaránt lehet.
.....
- A kőzeteknek ebbe a csoportjába tartozik a gránit.
.....
- Utóvulkáni működés, amely során rendszeres időközönként forró víz lövell a fel.
.....

5 pont

<i>A második feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>75 pont</i>	
--	-----------------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám:</i>	<i>100 pont</i>	
---	------------------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Feladat sorszama	maximális pontszám	elért pontszám
Topográfiai ismeretek feladatsor		25	
	1.	5	
	2.	6	
	3.	6	
	4.	6	
	5.	6	
	6.	8	
	7.	8	
	8.	6	
	9.	10	
	10.	9	
	11.	5	
ÖSSZESEN		100	

javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
(I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor) Írásbeli vizsgarész pontszáma		

javító tanár

jegyző